
IK ZOU DAAR EEN BOEK KUNNEN OVER SCHRIJVEN: DE CHARMES VAN DE DAGELIJKSHEID (vervolg)

woensdag 9 januari 1952

Al dagenlang volgt de hele wereld met spanning de dramatische worsteling van het Amerikaanse vrachtschip "Flying Enterprise" voor de Engelse kust ter hoogte van Cap Lizard. Op 25 december is het schip in een orkaan terechtgekomen en in moeilijkheden geraakt... op 29 december was de positie van het schip dermate hachelijk dat de opvarenden van boord zijn gesprongen.

Het schip maakt tachtig graden slagzij aan bakboord (de linkerzijde als men naar voor kijkt) en drijft stuurloos in de richting van de kust. Tot overmaat van ramp is de sleeptros van de sleepboot Turmoil door de hevige golfslag en het rollen of slingeren van het schip afgeknapt. De Flying Enterprise is nu helemaal aan het stormweer overgeleverd. Een specialist die het reddingswerk van nabij gadeslaat, heeft gezegd: "De redding van het schip hangt thans af van de Goddelijke Voorzienigheid".

De 39-jarige kapitein Carlsen en stuurman Dancy, de enige overblijvende opvarenden, blijven moedig op hun post. In een radioboodschap seint kapitein Carlsen dat het zeer bemoedigend is dat ze zowel te water als in de lucht door zovelen van nabij worden gevolgd. Hij waarschuwt wel de vaartuigen, die door de pers werden gehoord, niet te dicht te naderen. De Flying Enterprise zou immers onverwachts kunnen zwenken en tegen de schepen in de nabijheid botsen.

Al de pogingen die vandaag werden ondernomen om het schip op sleeptouw te nemen, zijn, door de slechte weersomstandigheden, vruchteloos gebleven.

En zo zitten we iedere avond, net zoals heel veel mensen overal ter wereld, aan de radio gekluisterd om het laatste nieuws over de Flying Enterprise te volgen.

maandag 4 februari 1952

Vanaf vandaag verhuizen we op school voor een paar weken naar een ander lokaal omdat er moet geschilderd worden. Twee lokalen verder van ons vertrouwd lokaal op de eerste verdieping. Toen hier lang geleden veel meer leerlingen waren, zaten alle klassen waarschijnlijk apart en waren alle lokalen bezet. Wie zou hier nog op deze banken hebben gezeten? Misschien wel mannen van veertig of vijftig jaar, die ik af en toe in de Sint-Lievenspoortstraat zie lopen. Die zullen ook wel een andere meester hebben gehad. Ik wou dat ik een tijdmachine had en dat ik eens in de tijd kon terugkeren: hier op de banken zitten op 4 februari 1922 of 1912 bijvoorbeeld. Toen was Alfons Anseele (1863-1928), een broer van politicus Edward, hier directeur. Twintig of meer jongens van dezelfde leeftijd als wij nu, allemaal met een grijze stofjas en klompen aan... waarschijnlijk nog meer jongens dan nu die in beluiken woon-den... misschien kwam er wel iemand uit het huis dat wij nu bewonen... leerden zij hetzelfde als wij nu leren?... boven het bord hingen toen de foto's van koning Albert en koningin Elisabeth... Christus aan het kruis, daar zal wel niets aan veranderd zijn... welke spelletjes speelden zij op de speelplaats?... kregen zij af en toe één frank van hun moeder, of was dat toen een kluit of een halve kluit?

Het is hier een beetje kleiner dan in ons ander lokaal op de hoek, maar dat valt nogal mee. Dat andere, en zoveel anders is het nu ook weer niet, heeft bovendien ook zijn charmes, want er hangen andere prenten aan de muren (een oude vergeelde kaart van België, een prent met enkele raar gekleden kinderen en een hond, een aap en een geit, bijbelse taferelen) en er hangt hier ook een wat ouderwetse geur die ik niet onaangenaam vind. Alleen het bord valt nogal tegen: het is in zeer slechte staat en je ziet bijna niet wat de meester opschrijft. Als we terugkeren naar onze hoek zal alles nieuw lijken: niet alleen de muren en de ramen, maar ook de banken worden hersteld en herschilderd. De meester heeft ons al verwittigd: als hij iemand op een bank ziet schrijven, mag die zich aan een straf verwachten waar hij niet zal kunnen mee lachen.

zaterdag 9 februari 1952

Het is echt niet bij te houden wie hier in de kamers op de eerste en de tweede verdieping reeds allemaal heeft gewoond. Als je dat vanaf 1900 zoudt kunnen achterhalen en samentellen, kom je waarschijnlijk aan meer dan honderd mensen. De ene huurder al iets langer dan de andere, het ene stel al merkwaardiger dan het andere. Als er een huurder weggaat, duurt het nooit langer dan een paar dagen of de kamer is opnieuw verhuurd.

Edward en zijn Française, dat was een tof koppel. Edward kenden we heel

goed, hij had trouwens al eens bij ons gewoond toen we nog op de Schoolkaai woonden. Af en toe reed Edward met de tram naar Evergem om voor moeder jenever te halen bij Staf Debbaut in de Schoonstraat. Soms is hij elektricien, dan weer is hij taxichauffeur. Soms werkt hij. Meestal stempelt hij. Hij heeft zijn Française, die hij uit een café heeft gehaald en die ooit wel mooier moet zijn geweest dan ze nu nog is, wel nu en dan een pandoering gegeven en een keer heeft hij haar zelfs van de trappen gegooid omdat er iets was gebeurd dat ik niet mag weten... maar kort nadien was het zoals gewoonlijk weer koek en ei tussen die twee en werkte ze opnieuw in een louche café in de buurt van het Sint-Pietersplein en de Leopoldskazerne, waar veel van die kabberdoezen zijn, zonder dat dit tot nieuwe rammelingen aanleiding gaf. Edward is veel te braaf voor dat mens, een echte lokvink en allemansgerief die alleen maar goed is om in een bordeel met klanten naar boven te gaan, heb ik moeder eens horen zeggen. Maar hij leeft wel gedeeltelijk van wat zij op een gemakkelijke manier verdient. Ze zijn hier in september 1951 weggegaan... en enige tijd later heeft Marcel gehoord dat ze naar Frankrijk zijn vertrokken.

Die lange magere met een gebogen rug en dat kleine vrouwtje, een echt kabouterwijveke, twee stempelaars, die had de meest eigenaardige familienaam die ik ooit heb gehoord: Poep, heette hij. Adolf Poep. En vuilaards! Toen ze na vijf maanden weer vertrokken - net zoals al de anderen laadden ze hun schamele bezittingen op een steekkar en ze waren weg - heeft Marcel met een benzinelamp de weekluizen en ander ongedierte achter de plinten moeten wegbranden... en moeder heeft enkele dagen de ramen laten openstaan om de stank weg te krijgen.

En Joseph, die hier samenwoonde met een weduwe omdat zijn vrouw hem in de steek had gelaten... maar Zenobie kon dat blijkbaar niet verdragen en alhoewel ze in de Baviaanstraat woonde is ze herhaaldelijk naar de Sint-Lievenspoortstraat gekomen om Joseph op te wachten en dan begon ze te roepen en hem uit te schelden en dat veroorzaakte telkens een samenshoring van nieuwsgierige toehoorders... tot Joseph een brief heeft geschreven naar de commissaris... en de politie is waarschijnlijk eens langs geweest bij Zenobie en van toen af hebben we haar hier niet meer gezien of gehoord.

En dan die twee Westvlaamse vrouwen, Yvonne en Mie de Neuze, die vielen ook buiten het gewone. Voordien hadden ze te Brugge samen in de gevangenis gezeten en "ze hadden met elkaar te doen" zoals moeder het uitdrukte. Toen ze hier woonden, werkten ze allebei in een textielfabriek en telkens ze hun loon ontvingen, dronken ze tot al hun geld op was. Hun gezuip werd meestal gevolgd door een stevige scheld- en vechtpartij met veel kadijl... maar 's morgens kwamen ze samen naar beneden om hun wonden te likken en hun dorst te lessen... en arm in arm gingen ze daarna brood kopen. Het gebeurde ook wel eens dat ze geen zin hadden om te gaan werken... en er is hier eens een opzienster komen kijken wat er aan de hand was. Uiteindelijk zijn ze weer naar

Brugge vertrokken, nadat ze allebei waren buiten gevlogen op het werk en geen geld meer hadden. Wie weet zitten ze nu niet opnieuw in de gevangenis. En dat rare koppel dat uit elkaar zou gaan en bij de politie reeds aangifte had gedaan om de ander met zijn en haar lief te betrappen... en toen hier op een dag, om 6 u. 's morgens, de politie kwam aankloppen om het overspel vast te stellen, was er geen lief in de buurt en geen vuiltje meer aan de lucht en hadden ze zich opnieuw met elkaar verzoend.

En dan was er nog Irène, die bijna iedere dag een pak slaag kreeg van haar man... en Germaine die eens van de trappen is gevallen en naar het hospitaal is gevoerd...

Op dit ogenblik woont in de hoekkamer op de eerste verdieping Stefanie, de lastige en niet zelden kwaadaardige grootmoeder van mijn klasgenoot Achilles, die hier wat verder in de straat woont. Achilles wil later koperdraaijer worden. Achilles is de oogappel van Stefanie... maar ik moet maar eens proberen iets te luidruchtig naar boven te komen! Ik ben nog maar halfweg de trap en ze staat al in haar deurgat om te vragen of het niet wat stiller kan. Embêtant wijf... waarom ga je niet bij je zoon wonen, denk ik dan en steek achter haar rug mijn tong naar haar uit.

In de hoekkamer op de tweede verdieping woont een heel gezin. Een vroegere schippersfamilie. Hun zoon Roger is nog vrijgezel... en hij verzamelde vroeger postzegels. De ouders zien we alleen door het café passeren... Roger komt af en toe eens naar beneden om een pintje te drinken. Een vriendelijk en aangenaam man.

In de twee kleinere kamers, boven onze slaapkamers, wonen Alfons, Clémentine en Christian. Die woonden hier al toen wij hier kwamen wonen. Clémentine is schoonmaakster. Alfons werkt in een metaalbedrijfje. Christian is de zoon van Clémentine uit een vroeger huwelijk. Hij is drie jaar ouder dan ik en hij zit nu in het achtste studiejaar van Spanoghe. Volgend jaar gaat hij werken, maar hij zou graag naar Amerika emigreren.

Al die kamers zijn bij de verhuur leeg en moeten door de huurders zelf bemeubeld worden... als ze dat willen moeten ze zelf ook behangen en verven, maar dat heb ik hier nog maar uiterst zelden weten gebeuren. Wellicht hangt er hier en daar nog behangselpapier van voor de oorlog aan de muren. Als dat ooit wordt afgetrokken, kunnen we op de muren misschien wel de krant van 1920 of 1930 lezen.

Al de onderhuurders hebben gemeenschappelijk de beschikking over de zolder, de waterpomp en het toilet beneden op de koer... en in de kelder heeft ieder een ruimte om kolen op te slaan. Moeder heeft er zich al over verwonderd dat er nooit iemand zijn kolenkit vult met andermans kolen. Moeder heeft nogal de neiging om altijd het kwade en het slechte in de mensen te zien.

dinsdag 19 februari 1952

Een paar dagen geleden heb ik ze in het café horen spreken over een straatje, eigenlijk een cité die het "Luizengevecht" heet... en in mijn verbeelding zag ik hele legers luizen die tegen elkaar aan het vechten waren.

Ik vind dat zo'n rare naam voor een straatje of steegje dat ik aan de meester heb gevraagd wat "Luizengevecht" eigenlijk wil zeggen. Hij heeft uitgelegd dat het woord luis eigenlijk een synoniem of een ander woord is voor arm, arme mensen... en de mensen die in die steegjes van de Kortrijksepoortstraat wonen... en er zijn er twee: het Groot en Klein Luizengevecht, eigenlijk drie, want op de Brugsepoort is er ook een Luizengevecht... zijn zeer arm... en op de koop toe wordt daar meer dan elders in de stad gevochten. Dus eigenlijk: arme vechtersbazen. Luizengevecht of Arme Vechtersbazenstraat... het is niet moeilijk, maar je moet het weten.

vrijdag 28 maart 1952

Omdat hij weet dat ik een voorkeur heb voor geschiedenis en Historia-punten verzamel voor de prenten van 's Lands Glorie, heb ik van Ivan een geschiedenisboek zonder omslag en achteraan enkele ontbrekende blz. gekregen, die hij tussen het oud papier heeft gevonden en uit zijn papiermagazijn voor mij heeft meegebracht. Er staan zeer veel foto's, landkaarten en grote en kleine tekeningen in.

Bij Van Melle in de Burgstraat heb ik vroeger al een reeks prentjes over de geschiedenis van ons land gekocht, die ik in mijn geschiedenischrift plak. Een van de laatste prentjes die ik heb ingeplakt ging over de onthoofding van Egmont en Hoorn. Er zijn in de klas nog twee jongens die dat doen.

Marcel heeft me een oud kasboek gegeven, waar we de eerste beschreven blz. hebben uitgescheurd. En met behulp van mijn schoolschrift, 's Lands Glorie en het boek van Ivan zit ik nu mijn eigen geschiedenisboek samen te stellen. Van de Prehistorie tot de Tweede Wereldoorlog.

De Prehistorie. De Egyptenaren. De Babyloniërs. De Perzen. De Grieken. De Romeinen. De Oude Belgen. De Franken... schrijf ik met rode inkt bovenaan als titel. Dan enkele lijnen tekst met blauwe inkt... en ieder hoofdstuk geïllustreerd met kaartjes, prentjes of tekeningen die ik uit het boek van Ivan knip.

Ik ben er al vele avonden mee bezig en ik beleef er een immens genoegen aan. Ik ben heel fier over mijn geschiedenisboek in wording, maar ik laat het aan niemand zien voor het helemaal af is. Soms heb ik er wel problemen mee om de overgangen te vinden van de ene naar de andere periode of als er woorden staan die ik niet begrijp... en er zijn ook namen van koningen of plaatsnamen van veldslagen waar ik geen prentjes of illustraties van heb. Hoe zit dat bijvoor-

beeld precies in elkaar tussen Clovis (500) en Karel de Grote (800). Gedurende 300 jaar moeten er toch vele koningen zijn geweest. Wie waren dat? Behalve de titel "De Vadsige Koningen" vind ik daar bijna niets over. En wat wil dat eigenlijk zeggen "Vadsige Koningen". Waren ze te lui om hun kont op te heffen en moesten ze door slaven in ligbedden rondgedragen worden? Maar goed dat die luiaards door de Karolingen aan de dijk zijn gezet... Karel Martel en Pipijn de Korte, dat waren tenminste mannen die wisten wat vechten was!

Ik heb het al eens gevraagd aan meneer Saperlipopette van de bibliotheek... maar in de boekenkast voor kinderen staan geen geschiedenisboeken, behalve het leven van Jezus... en dat heb ik eens meegenomen en gelezen, maar daar kan ik niet veel mee aanvragen.

maandag 7 april 1952

Wat ik gaarne doe is gedichten uit het hoofd leren en ze daarna in de klas voordragen. Nu hebben we een gedicht van een vrouw, Alice Nahon, van het bord moeten overschrijven en tegen morgen moeten we het van buiten kennen. Dat is geen probleem, ik ken het al... wel nog een beetje oefenen om het vlot en zonder aarzelingen te kunnen opzeggen.

IK DANK U

Ik dank U voor het goed onthaal,
Dat was van weinig woorden,
Gelijk àl goede dingen zijn,
Die ooit ons hart bekoorden.

...

De meester heeft ons verteld dat Alice Nahon eerst verpleegster en daarna bibliothecaresse te Mechelen is geweest. Ze is heel jong gestorven. Ze had iets aan haar longen en ze heeft vele jaren in een sanatorium verbleven. "God zei haar dat ze een liedeken moest maken". Ze was amper 37 jaar oud en net als moeder had ze veel blond krulhaar. Moeder is nu al een jaar ouder dan Alice Nahon, dus zo'n jong meisje was ze nu ook weer niet. Hij had twee gedichtenbundels "Vondelingskens" en "Op zachte voorzeken" en ook een dik boek meegebracht waarin haar foto staat. Ze heeft veel gedichten geschreven en iedereen kent haar nog, ook al is ze al 19 jaar dood. Negentien jaar geleden was ik nog niet geboren en ik ken haar niet... maar ik vind het een mooi gedicht en ik zal eens extra mijn best doen om het goed voor te dragen. Ik weet dat ik dat goed kan.

zaterdag 26 april 1952

Zo heb ik het altijd geweten: op de houten keukentafel ligt een kleedje van wasdoek en daar bovenop wordt een krant opengevouwen, die regelmatig wordt vervangen. Dat is properder om te eten, aardappelen te schillen, mijn huiswerk te maken, met mijn fort of mijn garage te spelen of wat dan ook te doen. Van zodra de krant vuil is, wordt ze samengepropt en door een andere vervangen. Het kleedje van wasdoek wordt pas vervangen door een nieuw als het oude helemaal doorgekerfd is en er van de kleuren en de motieven zo goed als niets meer overblijft.

dinsdag 6 mei 1952

Reeds vele jaren wordt de vissershaven van Boekhoutte door verzanding bedreigd. Nu heeft de Nederlandse regering beslist - de haven van Boekhoutte ligt op Nederlands grondgebied - dat de Braakman wordt ingedijkt en dat de geulen evenals de schorren en laag liggende gronden tot landbouwgrond zullen worden omgevormd.

De werken aan de indijking zijn al flink gevorderd en men voorziet dat de 12 km lange dijk in juli zal voltooid zijn.

Met een deel van de familie en Diane op schaaldieren- en krabbenvangst in een vaargeul te Boekhoutte.

Dat betekent dus dat we niet meer naar Boekhoute moeten rijden om krabben en schaaldieren te vangen of op de vissersboten te klimmen. Waar eens de geul lag, waar we zo vaak een aangename dag hebben doorgebracht, zullen nu bieten en aardappelen worden geteeld.

woensdag 14 mei 1952

In de turnzaal van de school worden er op sommige avonden vrije oefeningen georganiseerd door een turnvereniging. Als we zin hebben mogen we ook eens komen kijken of meedoen.

Ik ben daar vanavond eens heen geweest... en ik vond het een toffe belevenis. Niet dat saaie rondjes lopen of armen en benen bewegen... neen, iedereen mocht doen waar hij zin in had. Aan de sportrekken hangen, in de touwen klimmen, over het paard of de bok springen... alle toestellen mochten worden gebruikt.

Er lagen ook bokshandschoenen en samen met Raymond, een jongen van mijn gestalte en mijn gewicht die in een beluik van de Antheunisstraat woont, heb ik een partijtje gebokst. Een oudere man heeft ons eerst uitgelegd wat mocht en niet mocht en tijdens de kamp bleef hij in de buurt om er op toe te zien of we de spelregels respecteerden. We hebben allebei flink ons best gedaan... ik heb enkele rake stoten gegeven en gekregen... we waren allebei doodop toen de scheidsrechter zei dat het genoeg was. Een verbeten voldaanheid. Wie heeft gewonnen? Match nul, zei hij. We dachten allebei dat we de betere waren.

Toen ik thuiskwam, heb ik moeder niets gezegd over dat boksen. Als ik het zou zeggen, moet ik er niet op rekenen dat ik daar nog ooit mag terugkeren.

vrijdag 16 mei 1952

In de zaak Georges Cornelis zijn vier personen, drie uit Gent en één uit Sint-Amandsberg aangehouden. Een van hen heeft zijn medeplichtigen verklikt. Een vijfde persoon, volgens sommigen een gewezen Oostfrontstrijder en de man die het dodelijk revolverschot zou hebben afgevuurd, volgens anderen de in 1948 amper 19-jarige student Willem Goossenaerts uit een extreem flamingante familie uit Sint-Amandsberg, is nog steeds voortvluchtig. Hij is op het nippertje aan de politie ontsnapt en hij zou als matroos naar het buitenland, vermoedelijk Zuid-Amerika, zijn kunnen vluchten.

Georges Cornelis, een gescheiden man die samenleefde met zijn broers en zusters, was een steenkapper van grafzerken aan de Palinghuizen. Tijdens de oorlog was hij lid geweest van de weerstandsgroep La Sarcelle A, die sabotagedaden uitvoerde. Na de bevrijding heeft hij meegewerkt aan zuiveringsacties

tegen incivieken, waarbij met opgesloten mannen en vrouwen een en ander zou zijn gebeurd dat absoluut niet door de beugel kan, zodat het niet onwaarschijnlijk is dat die onnoemelijke daden tot een wraakactie hebben geleid. In de maanden voor zijn dood werd hij herhaaldelijk het slachtoffer van bedreigingen en aanrandingen... en op een avond in de Mussenstraat werd hij door mannen die hem stonden op te wachten bijna de schedel ingeslagen. Op 5 april 1948 werd hij door een onbekende klant met een Antwerpse tongval, die eerst een grafzerk had besteld, uit zijn werkhuis gelokt om eens naar zijn defecte auto te komen kijken die langs het kanaal Gent-Brugge, net voor de spoorwegoverweg, geparkeerd stond. Niets vermoedend is hij meegegaan... en hij is nooit teruggekeerd.

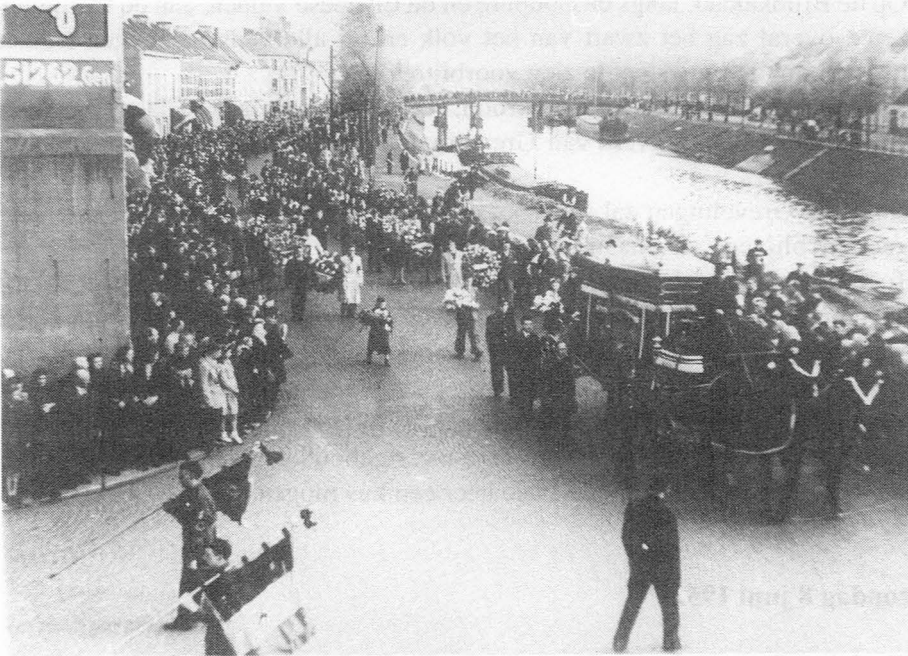
Precies veertien dagen na zijn verdwijning, op 19 april, werd zijn lijk op het middaguur in een zak opgevist uit een oude Leiearm, achter de Blekerij Buysse te Drongen. De zak was aan de ketting van de veerpont blijven haperen. Onmiddellijk werd de politie verwittigd en de lijkschouwing wees uit dat het slachtoffer met een nekschot - een klassiek Gestapo-procédé - was afgemaakt en daarna in het water geworpen. In 1948 heeft men dan ook naar de daders gezocht in het inciviekenmilieu, maar tegen niemand kon enig bewijs worden aangevoerd. In het gerechtelijk milieu hoopt men dat het motief van de moord nu spoedig duidelijk zal worden.

Zowel Marcel als moeder hebben Georges Cornelis gekend. Marcel omdat hij nog in de buurt, op de Ryhovelaan, heeft gewoond en omdat hij nu eenmaal

Georges Cornelis.

iedereen kent. Hij zegt dat zijn begrafenis een van de indrukwekkendste uitvaarten was die men aan de Palinghuizen heeft zien voorbijtrekken. Duizenden en nog eens duizenden mensen hebben er staan wachten om de door paarden getrokken lijkwagen te zien passeren en een laatste groet te brengen. Moeder heeft de man nog ontmoet op de kermis te Belzele. Hij was niet heel groot, zegt ze, maar hij was een knappe man en fors gebouwd... tante Maria was er helemaal weg van... en je weet, als die iets in haar hoofd heeft is ze tot alles in staat om haar zin te krijgen. Een joviale, dienstvaardige kerel, een populair figuur. De kracht van een steenkapper. En... maar dat heeft ze niet tegen mij gezegd, heb ik haar in een gesprek in

De uitvaart van Georges Cornelis, april 1948.

het café horen vertellen... het was een publiek geheim dat Georges Cornelis voor de mannen was. Sommigen vinden dan ook dat men eens in dat milieu naar de vermoedelijke moordenaar op zoek moet gaan.

zondag 1 juni 1952

Verschrikkelijk nieuws op de radio. Kort na 17 u. is een Gentse autocar, die met een supportersclub van La Gantoise een daguitstap naar Calais had gemaakt, te Grevelingen in het sas terechtgekomen. Van de 50 inzittenden zijn er 35 verdronken. Toen de eerste berichten over de ramp de stad bereikten, heerste er overal grote verslagenheid en in alle cafés en op alle plaatsen werd over niets anders gesproken.

zaterdag 7 juni 1952

Vanmiddag om 14 u. heeft de uitvaart plaatsgehad van de slachtoffers van de busramp te Grevelingen. Na de absoute in open lucht, geleid door bisschop Calewaert, hebben eerste klas lijkwagens, gevolgd door een hele reeks open voertuigen voor de bergen bloemen, de lichamen naar hun laatste rustplaats gebracht.

Op de Bijlokekaai, langs de Coupure en de Elyzeese Velden, aan de Palinghuizen... overal zag het zwart van het volk en uit alle vensters hingen trossen mensen om de rouwstoet te zien voorbijtrekken.

Voorop, onmiddellijk achter de kroon, stapten burgemeester Claeys van Gent en burgemeester Denvers van Grevelingen, gevolgd door vele hoogstaande gezagsdragers.

De naam Grevelingen zal wel voor altijd in het geheugen van de Gentenaars gebrand blijven... een naam met een rouwband.

Toen ik vanavond thuiskwam, was ik helemaal vervuld van de afgelopen drie dagen in de Ommegangstraat in het lokaaltje naast de bibliotheek van meneer Saperlipopette. Vanmorgen hebben we nog wel moeten bidden voor de slachtoffers van de busramp en wat les gehad en gepraat met de onderpastoor... maar vanmiddag hebben we nagenoeg de hele tijd mogen spelen op het binnenplein. Ik heb herhaaldelijk de hand van Martha vastgehouden... we hebben ons samen verstoppt... en ik heb haar ook twee keer een kus mogen geven.

zondag 8 juni 1952

Plechtige Communie.

Einde van twee jaar hoogmis in groep in de Sint-Annakerk. Einde van twee jaar catechismus op zondag van 14 u. tot 16 u. in de school in de Twee Bruggenstraat.

De spelletjes op de speelplaats voor het begin van de les en tijdens de speeltijd... dat was plezant:

Lope, lope, lope!

Lange Lo is daar! Lange Lo is daar!

Lange Lo is daar!

Maar de lessen zelf... vreugdevolle hoogtepunten heeft dat zelden opgeleverd. Integendeel, als we niet konden door ziekte of van thuis niet hoefden te gaan, vonden we dat heerlijk. De ouderwetse jonge vrouw die meestal de catechismusles gaf, was streng, zeurderig en vertelde nooit eens een verhaal zoals de onderpastoor wel deed. In de winter was het na 16 u. bovendien te laat om nog naar de cinema te gaan.

In het voorjaar van 1951 zijn we wel eens naar de film "Dagelijks leven op de Sint-Annaparochie" van Pierre Nelen mogen gaan kijken. Veel beelden van mensen en straten die we kennen. Moeders met kinderen, ouderlingen, auto's, fietsers, sommige winkeliers aan het werk, stoeten en processies, de liturgische plechtigheden in de kerk. In de vele kinderkoppen en groepen met spelende kinderen meenden sommigen zichzelf te herkennen. Ik heb ook goed gekeken, maar ik heb mezelf niet gezien.

Einde ook van de zeven weken dagelijkse mis en lering. Einde vooral van de

laatste drie dagen waarop we van 's morgens tot 's avonds samen waren. Heerlijke dagen, omdat de onderpastoor ons meer op het binnenplein heeft laten spelen dan ons in het leslokaaltje te onderrichten. Wat er ook moge gebeuren, die heerlijke uren in de nabijheid van Martha zal ik nooit vergeten. Vandaag de dag van de plechtige communie.

Voor het eerst in ons leven valt ons het grote voorrecht te beurt dat we op de stoelen in het koor mogen plaatsnemen. De jongens aan de rechterkant. De meisjes aan de linkerkant. Iedereen is ruim op tijd en voor de eredienst begint, hollen we ieder een keer naar de andere kant om het andere geslacht een communieprentje te geven. Ieder van ons heeft nieuwe kleren aan: de meisjes een lang wit kleed, de jongens een grijs kostuum met een golfbroek of een korte broek. Moeder heeft al gezegd dat ik zo snel groei dat ik er volgende winter mee naar de middelbare school zal mogen gaan. Uitzonderlijk dragen we ook bruine lederen handschoenen. Handschoenen om in de hand te houden, samen met het kerkboek.

Mijn kerkboek hebben we van de ouders van Willy gekregen. Een groen lederen boek met goud op snee. Ik heb er al eens in gebladerd... maar behalve de tabel der roerende feestdagen van 1925 tot 1937 is het één aaneenschakeling van 320 blz. teksten die ik niet van plan ben ooit te lezen. Iedere bladzijde is omkaderd met tekeningen, maar dat zijn om de vier bladzijden steeds weer dezelfde.

Na de eredienst moet ik, en ik alleen, even meegaan met de onderpastoor naar de sacristie. Omdat ik twee jaar lang zo goed mijn best heb gedaan en tijdens de ondervragingen van de catechismus en op andere proeven altijd het beste resultaat heb behaald, krijg ik een geel plaasteren beeldje van Maria met Kind. Hij voegt er aan toe dat ik ook in het latere leven als christenmens moet leven, de geboden en de kerkelijke plichten moet onderhouden en op zondag nooit de mis mag verzuimen. Ik knik en ik zeg ja... maar tegelijk weet ik dat ze me hier na vandaag niet iedere week meer zullen terugzien.

En toen volgde het akeligste moment van de dag. Het einde van de eredienst. Terwijl er aan de ingang en op de trappen voor de kerk nog talloos veel mensen stonden, stapten wij in onze sober versierde auto... en, o schande en schaamte, die wou toch zeker niet starten. Dat ontbrak er nog aan. Schoon gewassen en met een wit lint voor de achterraut... maar hij start niet. Uitstappen en duwen, er zit niets anders op. Godverdomme, sta ik daar binnensmonds te vloeken, had Marcel er niet kunnen voor zorgen dat we vandaag, enkel en alleen maar vandaag, of is dat nog te veel gevraagd, over een auto konden beschikken die rijdt! Al de anderen rijden in een gehuurde nieuwe Amerikaanse wagen of hebben beroep gedaan op het familielid met de mooiste auto... en wij, wij rijden, of liever: wij staan hier te voet met een vooroorlogse Citroën die niet wil starten! Godverdomme, godverdomme! En natuurlijk uitgerekend pal voor de ingang van de kerk, terwijl iedereen naar ons staat te kijken. Om in de grond te

zinken. Uiteindelijk lukt het toch en slaat de motor aan, maar op weg naar huis zit moeder Marcel uit te schelden voor alles wat lelijk is. Hij antwoordt dat hij daar niets kan aan doen, dat hij er gisteren nog uren heeft aan gesleuteld, dat hij vanmorgen wel wou starten..."Jaja, we hebben het gezien... we zijn mogen uitstappen om hem op gang te duwen!" Ik begrijp natuurlijk wel dat je geen auto huurt als je zelf een auto hebt... maar op zo'n dag, mijn dag, had hij er als chauffeur en mecanicien toch kunnen voor zorgen dat we iets hadden waar we konden op rekenen, dat ons niet in de steek liet.

Tante Maria is bij ons thuis gebleven en zij heeft de feestmaaltijd klaargeemaakt. We eten vanmiddag ook niet in de keuken maar in het café. Lang mag het allemaal wel niet duren, want straks worden we opnieuw in de kerk verwacht.

Of we straks niet beter te voet zouden gaan... op tien minuten zijn we er. Moeder denkt er zelfs niet aan.

Nonkel Ferdinand stelt voor dat we met zijn Olympia zouden rijden... maar Marcel lijkt die auto nog minder te betrouwen en ik kan hem geen ongelijk geven.

Wonderlijk, maar onze Citroën doet het weer. "Zie je wel dat er niets aan scheelt", zegt Marcel. Jaja, tot we straks opnieuw uit de kerk naar buiten komen. Maar ik duw niet mee... ik doe alsof ik Marcel niet ken en keer nog liever alleen te voet naar huis.

Terug thuis. Nadat ik andere kleren had aangetrokken, heb ik de hele avond op straat mogen spelen en mocht ik ook 5 F van wat ik vandaag hier en daar had gekregen, aan snoep besteden. Een paar andere communicanten liepen ook al in weekse kleren op straat... maar Martha was er helaas niet bij.

Niet te lang wegblijven, heeft moeder gezegd, want morgen moeten we naar de kerk op het Sint-Pietersplein voor het vormsel... en in de namiddag rijden we naar Belzele bij Meetje en staan er nog andere bezoeken op het programma.

zondag 22 juni 1952

Vandaag doet koning Boudewijn zijn Blijde Intrede te Gent.

Sedert weken is er hard gewerkt om deze gebeurtenis de grootst mogelijke luister bij te zetten en men heeft moeite noch kosten gespaard om de stad met vlaggen, triomfbogen en vooral met zeer veel bloemen te tooien en een feestelijk uitzicht te geven. Vermits het een Blijde Intrede is, wordt van de koning en al de Gentenaars verwacht dat ze blij zullen zijn elkaar te zien.

Om 9.30 u. zal de koning de stad binnenrijden langs de Sint-Lievensbrug - en die is nog niet eens helemaal afgewerkt! - waar hij met 51 kanonschoten zal verwelkomd worden. Dan begeeft zijne majesteit zich naar het ruitersstandbeeld van zijn grootvader koning Albert in het Zuidpark om er bloemen neer te

leggen... en vandaar gaat het stoetsgewijs naar het stadhuis (ontvangst door de burgemeester), naar de Sint-Baafskathedraal (mis), naar het eiland Malem (inwijding van de nieuwe wijk), de tuin van de Bijloke (onthulling van het standbeeld van Jan Palfijn) en opnieuw naar het stadhuis voor het middagmaal. Om 16 u. wordt de koning in het Floraliënpaleis in het Citadelpark verwacht, waar een groot jeugdfeest zal plaats hebben met de medewerking van al de officiële en vrije scholen van Gent. Daar zullen we de koning voor het eerst in levenden lijve te zien krijgen.

Onze school is ook van de partij en in de afgelopen weken hebben we het Belgisch Volkslied en Vlaamse liederen gerepeteerd, want alles samen zullen daar meer dan 5.000 schoolkinderen aanwezig zijn... er moet veel gezongen worden en we mogen niet uit de toon vallen.

Moeder vindt dat ook. Er is vanmiddag dan ook een extra wasbeurt aan te pas gekomen en ik heb mijn nieuwe kleren moeten aantrekken. Je kunt daar toch niet met smerige knieën of een vuil hemd voor de koning gaan zitten!

Zo dicht bij de koning zaten we nu ook weer niet.

Er zijn bloemen aangeboden... er werd gedanst... er werd gezongen en geturnd... daarna opnieuw gezongen en gedanst... maar het indrukwekkendste moment vond ik toch de binnenkomst - De Blijde Intrede? - van de koning. Met een groot gevolg schreed hij traag en waardig zoals het een koning betaamt door de grote zaal... en ging dan plaatsnemen op zijn speciale stoel, waarboven een reusachtige kroon hing, die versierd was met rode en witte sluiers. Hij zal zijn troon toch wel niet overal met zich meeslepen?

De koning is ongeveer een uur gebleven. Misschien moest hij daarna wel weer naar het stadhuis om boterhammen te eten.

donderdag 3 juli 1952

Wat kost dat? Het verblijf en overnachting in een hotel... dat heb ik nog nooit meegemaakt en dat zou ik toch gaarne ooit eens doen.

Kamer zonder bad

- 1 persoon	60	75	90	100 F
- 2 personen	90		100	125 F

Kamer met bad

- 1 persoon			100	150 F
- 2 personen			150	200 F

Ontbijt

20 F

Middagmaal of avondmaal

45 100 F

Eten in een restaurant... dat heb ik al evenmin reeds gedaan, want een frietkot is toch niet hetzelfde als een restaurant.

Menu van een restaurant in de Brabantdam 60 75 100 F
Voor 75 F: 1/2 dozijn oesters of 1/2 kreeft
Voor 100 F: + nog een gerecht naar keuze.

Er zijn in de stad Gent een twintigtal hotels met samen ongeveer 650 bedden. De grootste en de best uitgeruste hotels zijn: Post Hotel op de Kouter (175 bedden), Sint-Jorishof op de Botermarkt (135 bedden). Al de andere hotels hebben minder dan 10 tot maximum 40 bedden. Ze zijn vooral gelegen aan het Koningin Maria Hendrikaplein of rond het Graaf van Vlaanderenplein. In Hotel de Londres kunnen twintig gasten of koppels verblijven. Restaurants zijn er veel meer. Waarschijnlijk zelfs meer dan frietkoten. Hotels, restaurants noch frietkoten zijn in de Sint-Lievenspoortstraat te vinden. En cafés en restaurants, dat is natuurlijk synoniem van bier. In 1950 waren er in België 607 brouwerijen, in 1910 waren er 3.349. In het Gentse zijn de volgende brouwerijen gevestigd: Aigle Belgica, Excelsior, Facon, Haecht, Hul, Huyghe, Meiresonne, Ultra, Van Melle, Vermaercke en Neyt. In 1950 waren er in België 85.222 cafés of één café per 101 inwoners... In 1910 waren er dat 211.463 of één café per 35 inwoners. Daar vind je er wel enkele van in de Sint-Lievenspoortstraat, alhoewel nu veel minder dan vroeger. In totaal zijn er te Gent ongeveer 1.100 cafés... in 1910 waren er dat 3.329 of 1,57 % van het totaal in België.

zaterdag 9 augustus 1952

Vandaag vieren de socialisten feest in de Sint-Lievenspoortstraat. Florimond Aelbrecht is 50 jaar lid van de partij en 32 jaar verkoper van het dagblad Vooruit.

Om 18 u. vertrekt aan de socialistische wijkclub naast de kruidenierswinkel van Vooruit (een paar huizen voorbij Annie, aan de overkant van de straat) de feeststoet, begeleid door de Harmonie van Vooruit. Om 19 u. begint er een groot openluchtfest in de cité "Den Bosch" van de Ommegangstraat: een turnkring uit Ledeberg, acrobaten, Spaanse en Egyptische volksdansen, piramides op stoelen. Zouden ze de onderpastoor niet hebben uitgenodigd? Die woont daar twee huizen verder... en als er meisjes van de turnvereniging met een kort rokje te zien zijn, zal hij daar zeker belangstelling voor hebben. Katholieke of socialistische meisjes, dat heeft geen belang... als ze maar mooie billen hebben.

Ik had die piramides op stoelen trouwens gaarne ook eens gezien, maar toen ik er aankwam, had het net hard geregend, was er niet zo heel veel volk en er was een meneer aan het spreken en dat bleef maar duren. In stilte had ik gehoopt er ook Martha te ontmoeten... maar over de hele lijn teleurgesteld, ben ik met hangende pootjes naar huis teruggekeerd. Op dinsdag 2 september organiseert de wijkclub een klankfilmvoorstelling in open lucht in de Sint-Lievenspoortstraat... misschien hebben we dan meer geluk.

Verdwenen kruidenierszaak en beenhouwerij van Vooruit in de St.-Lievenspoortstraat.

woensdag 13 augustus 1952

Op aandringen van Willy ben ik ooit lid geworden van de zwemvereniging Ghent Swimming Club, die twee keer per week 's avonds in het zwembad Van Eyck trainingen organiseert... maar ik heb er een grondige hekel aan om in koud water te stappen. Na twee jaar lidmaatschap, met veel afwezigheden, heb ik er nog helemaal niets van terechtgebracht. Zwemlessen heb ik nooit gehad, die zijn er gewoon niet, en ik sta nog steeds in het ondiep gedeelte wat op en neer te springen, krijg al na enkele minuten kou en wil zo snel mogelijk afgedroogd en opnieuw aangekleed zijn.

De mannen die goed kunnen zwemmen zijn aan de andere kant van het zwembad trouwens altijd met chronometers in de weer en naar snotapen zoals ik, die maar wat staan te trappelen en schrik hebben van het water, wordt niet eens omgezien.

Tijden, wedstrijden, kampioenschappen, medailles, dat is wel iets voor Willy, maar aan mij is dat allemaal niet besteed. Hoe zou het trouwens kunnen... zelfs gewoon enkele meters boven blijven is er niet eens bij.

Veertien dagen geleden vond Marcel het toch al te kras dat ik na al die tijd nog steeds niet kan zwemmen... en hij heeft me naar het speelplein in de Dracoenstraat aan het Van Beverenplein gestuurd. Een vriend van hem, Dikke Armand, is daar redder en die zal het mij wel leren.

Een openluchtwembad! Toen ik uit het kleedhokje stapte, had ik het al koud. Bij het zicht alleen al van dat roestbruine water kreeg ik kippevel... en toen Dikke Armand me dwong in het water te springen - ik vreesde al dat hij me in het water zou gooien en laten spartelen tot ofwel de ramp ofwel het wonder zou gebeuren - veranderde ik gewoon in een ijspegel. Ik heb het geen twee minuten volgehouden... en toen hij even niet keek, ben ik uit het water gekropen en naar het kleedhokje gevlucht. Een snikhete dag... maar op de terugweg zat ik op mijn fiets te klappertanden. Ik ben zeker niet van plan daar ooit nog terug te keren. Zelfs als je helemaal niet kunt zwemmen, kun je toch een normaal leven leiden. Wij leven toch op het droge en niet in het water.

maandag 25 augustus 1952

Ik ben ingeschreven als leerling van de zesde Latijnse in het Koninklijk Atheneum op de Ottogracht. Voor alle zekerheid heeft Marcel aan de meneer nog eens gevraagd welke afdeling ik moet volgen om dokter te worden. De oude humaniora.

Wat een groot gebouw! Er staat een standbeeld van een blote meneer met een zwaard in de hand op het pleintje voor de ingang. Vorig schooljaar waren hier bijna 1.000 leerlingen, iets meer in de oude dan in de moderne humaniora.

Willen al die jongens Latijn leren en dokter worden, omdat daar veel geld mee te verdienen is? Echt niemand die iets wil doen waar veel boeken aan te pas komen?

1.000 leerlingen... dat is nogal wat anders dan in Spanoghe in de Sint-Lievenspoortstraat. Ik heb alleen nog maar de secretaris gezien die mij heeft ingeschreven... en ik voelde me heel klein en helemaal niet op mijn gemak. Spijtig dat ik daar niemand zal kennen en dat ik nog niet weet hoeveel schriften en welke boeken ik zal nodig hebben. Die meneer heeft wel gezegd dat de boeken kunnen gehuurd worden. Ik kan er over de middag ook op school blijven eten en in de middagstudie blijven. Moeder weet het nog niet goed... ofwel moet ik naar huis komen ofwel zal ze mij boterhammen meegeven.

Zaterdag gaat moeder met mij naar de Sarma om kaftpapier, etiketten, een potlood, een gom, een lat, een rode en een blauwe balpen, een kladschrift en een vulpen te kopen. Inktpotten zijn er niet in het atheneum. En een snelbinder heb ik ook nodig... ik kan mijn boekentas toch niet aan mijn stuur hangen.

Moeder maakt zich vooral zorgen over dat dagelijks heen en weer rijden met de fiets dwars door de stad. Ze is het ook nog niet eens met Marcel of ik langs de Lange Violettestraat en de Keizer Karelstraat of langs de Frère-Orbanlaan en de Vlaanderenstraat moet rijden. Ze heeft zeker al honderd keer gezegd dat ik goed moet uitkijken en voorzichtig moet zijn. Jaja, ze weet toch dat ik goed met de fiets kan rijden.

Het warenhuis Sarma op de Korenmarkt in de jaren vijftig.

woensdag 27 augustus 1952

Om alle dagen naar het atheneum te rijden heb ik een nieuwe fiets gekregen. Of liever, geen nieuwe fiets - in de traditie van dit huis is het woord nieuw, zeker voor wat rijtuigen en voertuigen betreft, ons totaal onbekend - maar de ons goed bekende cafébaas-fietsenmaker in de Kazemattenstraat heeft heel erg zijn best gedaan om oud in nieuw om te toveren... en mijn fiets ziet er echt als nieuw uit. Hij was ook bereid mijn kinderfiets over te nemen... die hij vier jaar geleden trouwens ook al voor mij in elkaar had gestoken. Toen we hier vorige week langs zijn gekomen, was hij nog niet klaar en stond er ook nog geen licht op, was hij zelfs niet van plan er een licht op te plaatsen. Gelukkig heeft Marcel toen gezegd dat ik in de winter een licht zal nodig hebben... moeder dacht dat het ook wel zonder zou kunnen.

Voor het eerst in mijn leven rijd ik dus op een herenfiets voor volwassenen. Een groene fiets zonder remmen aan het stuur, maar met een terugtraprem. Ik vind het wel spijtig dat ik geen fiets met remmen en vooral met een versnellingsapparaat heb gekregen. Moeder zei dat dat allemaal niet nodig is en dat ik al heel blij mag zijn dat ik zo'n schone fiets heb gekregen. Dat een fiets met remmen en een versnellingsapparaat nog mooier is, daar heeft ze geen oren naar... allemaal overbodige luxe... en het geld groeit niet op haar rug.

donderdag 28 augustus 1952

Niet alleen in ons land maar in de hele wereld heerst een epidemie van kinderverlamming. De specialisten denken dat de ziekte in de tweede helft van de maand september in snel tempo zal afnemen. Daarom heeft de minister beslist dat de scholen niet zullen heropenen op 1 september doch pas op 15 september. Joepie! Nog twee weken vakantie!

Moeder heeft in de krant een en ander gelezen over kinderverlamming en past de volgende regels streng toe: ik mag me niet oververmoeien en moet op tijd naar bed. Dat "vroeg naar bed" is er verdorie altijd bij! Wanneer schrijft iemand als voorzorgsmaatregel niet eens "laat naar bed" voor! Zo weinig mogelijk contact met andere mensen en zeker niet naar de cinema. Pats! Weer hetzelfde liedje. Ik moet voortdurend mijn handen wassen. Dat is nog zo erg niet. Alle fruit moet eerst grondig worden gespoeld. Eigenaardig, maar we eten nu meer appelsienen dan ooit tevoren. Voor de vitaminen, zegt moeder. De plank van de WC wordt twee keer per dag afgeschuurd. Wat heeft dat nu voor zin! Ik mag toch niet naar de WC en moet boven op de nachtpot kaka doen. Moet ik nu echt blij zijn met die twee weken extra vakantie?

dinsdag 2 september 1952

Daniël Van Ryssel met zijn moeder en de twee honden Diane (bouvier) en Pecky (Duitse herder) te Oostakker-Lourdes.

De hele zomer hebben we twee honden gehad: Diane en een jonge Duitse herder. Op een dag in het voorjaar heeft moeder hem, vooral uit medelijden met de hond, van een klant gekocht voor een paar glazen bier. Hij zag er onderkomen uit en de man wou hem kwijt omdat hij er niet behoorlijk kon voor zorgen.

Na korte tijd herkende je Pecky niet meer. Moeder heeft hem gewassen, geborsteld en goed te eten gegeven... dat hij de eerste dagen opschrokte en weer overgaf... maar dat heeft niet lang geduurd... en toen was hij opeens levendig en kerngezond.

Heel plezierig zo'n jonge, speelse, grote hond in huis... en ook geen probleem voor Diane. Het is wel niet de bedoeling die hond voor altijd te houden... en bovendien is het een reu. Diane is een meisje.

In juli zijn we eens naar Oostakker-Lourdes geweest. Moeder had gezegd dat ze

eindelijk eens op bedevaart wou gaan, maar, zoals ik wel verwacht had, hebben we er langer in een café gezeten dan we voor de grot hebben gestaan. Op het grote grasplein voor de kerk hebben de twee honden elkaar eindeloos achterna gezeten. Hun tong hing uit hun muil en ze zagen scheel van de dorst. Ik denk dat ze zich kostelijk geamuseerd hebben.

Als ik terugkom van bij Annie, waar ik enkele uren ben gebleven, is Pecky weg. Een kennis van Marcel is hem vanmiddag komen halen. Moeder loopt er een beetje treurig bij omdat onze speelse kameraad er niet meer is... maar ik voel me nog veel verdrietiger dan zij. Was dat nu echt nodig om die lieve, mooie hond weg te doen! Ik ben er zeker van dat zelfs Diane hem een beetje mist.

"Is 't niet waar, Diane?"

Ze ligt te slapen en luistert niet eens.

woensdag 17 september 1952

Verschrikkelijk!

Vanmorgen hadden we voor het eerst turnles. Lowietje is de bijnaam van onze turnleraar. Een oud, klein, kaal manneke met een fluitje.

Moeder heeft me, zoals op het papier stond, een paar nieuwe turnpantoffels en een wit sportbroekje meegegeven.

Toen we in de turnzaal kwamen, bleek die te bestaan uit een kleine kamer om ons om te kleden en een grote zaal met klimrekken langs de muren, touwen aan het plafond, Zweedse banken rondom en allerlei turntoestellen op het einde van de zaal.

24 jongens in een kleedkamer. Lowietje heeft drie keer gezegd dat we stiller moeten zijn. Als ik mijn trui en hemd heb uitgetrokken... besef ik tot mijn verschrikking dat ik nu mijn korte broek moet uittrekken om mijn sportbroekje aan te trekken... maar in tegenstelling tot al de andere jongens draag ik geen onderbroek... heb ik nooit gedragen. Vertwijfeld kijk ik om me heen... inderdaad, iedereen draagt een onderbroek. Hier valt niet aan te ontkomen... ik moet mijn broek laten zakken. Met mijn gezicht naar de kapstok, afgewend van de blikken die ongetwijfeld op mij zijn gericht, met mijn blote kont naar mijn medeleerlingen... sommigen hebben het gezien, fluisteren, grinniken. Lowietje staat in het deurgat. Hij heeft het ongetwijfeld ook gezien... maar hij zegt niets. Ik voel me beschaamd en tegelijk ben ik kwaad op moeder dat ze die situatie niet heeft voorzien. Hoe kon ik weten wat me hier te wachten stond... zij had het moeten weten!

Van zodra ik thuiskwam, heb ik moeder verteld wat me overkomen is. Ze had er alle begrip voor dat ik me ellendig had gevoeld. Na het middagmaal zijn we dadelijk een onderbroek gaan kopen in de winkel aan de overkant van de straat... en zaterdag gaan we naar de Vrijdagmarkt om er nog een paar te kopen.

dinsdag 23 september 1952

We hebben de afgelopen dagen onophoudelijk gehoord van nominatief, vocatief, genitief, datief, accusatief, ablatief... en ook de eerste verbuiging van het zelfstandig naamwoord hebben we reeds onder de knie: rosa, rosa, rosae, rosam, rosae, rosa. Mijn eerste indruk: Latijn-Nederlands lijkt me gemakkelijker dan omgekeerd.

Alleen al die eerste Latijnse woorden: rosa, ancila, agricola, tabula, fenestra... hebben het effect van een vreemdsoortige slingerbeweging. Op school openen die woorden de poort tot een andere wereld, waar ik nog niet verder dan tot aan het hek van de voortuin word binnengelaten... thuis zit ik in de vertrouwde keuken, maar met die spraakkunst en woordenlijst in de hand en die vreemde

woorden in de mond is het alsof ik een halve vreemdeling ben en pas ik helemaal nergens bij.

Voor moeder is er niets veranderd en ze heeft er ook geen flauw idee van hoe ik mij voel: "Neem eens je boeken en je schriften van tafel, we moeten eten."

vrijdag 31 oktober 1952

Tante Maria is dat eindeloos geruzie en die regelmatige vechtpartijen beu... uit wat ik hier terloops heb gehoord, kent ze ook veel mannen en heeft nonkel Ferdinand al dikwijls horens gezet, maar ik weet niet of ze een vaste vriend heeft... en ze heeft nonkel Ferdinand laten zitten, of liever, ze heeft haar kleren en die van Ivan in tassen gestopt of op haar arm genomen en is van de Ferrerlaan weggevlucht, zoals ze twintig jaar geleden thuis is weggevlucht. Tot ze een gegarnierde kamer vindt, woont ze samen met Ivan bij ons. Iedereen kiest onverdeeld partij voor tante Maria, het is per slot van rekening moeders zuster, maar ik vind het toch wel een spijtige zaak dat nonkel Ferdinand nu niet meer tot de familie behoort. Hij was niet bepaald een fijnbesnaard man, wel een lompe en luie dokwerker, maar toch... we hebben de afgelopen jaren talloos veel momenten samen meegemaakt en tegenover mij heb ik hem nooit ervaren als een onaangenaam mens.

Ze gaat naar haar werk met de tram. Ze werkt in de Kleine Lys. Als ze thuis komt, eet ze warm. Moeder zorgt er meestal voor dat alles reeds op het vuur staat. 's Avonds zitten we hier allemaal samen in de keuken. Ik heb nu nog minder bewegingsvrijheid en als ik een les moet leren kan ik me helemaal niet meer concentreren... er loopt hier ook niemand rond die daar enig begrip voor heeft, er wordt alleen over hun eigen problemen gesproken... en het is al een keer gebeurd dat ik mijn sjaal en jas heb aangetrokken en in het koude café ben gaan zitten om mijn huiswerk te maken.

Dat ze hier is komen wonen, betekent o.a. ook dat we met zijn drieën in mijn bed moeten slapen... al heb ik daar eerlijk gezegd niet zoveel moeite mee.

Ik wil wel niet in het midden slapen... en Ivan ook niet. Tante Maria heeft gezegd dat het haar niet kan schelen als ze in het midden moet slapen.

woensdag 26 november 1952

Wat ook niet alle dagen gebeurt! In onze eigen stad Gent - en dus niet in Chicago! - heeft een taxichauffeur een klant overvallen en hem beroofd van 13.000 F. Nog geen half uur later is hij door de politie gevat en meegenomen. Het is geen chauffeur van Gent-Tax. "Een dommerik," zegt Marcel.

maandag 1 december 1952

Te Ledeberg is de tweede oudste vrouw van België overleden. Ze was 104 jaar. In 1848 geboren! Een tijdgenote die tot enkele dagen geleden niet verder dan vijf minuten hier vandaan woonde... die Leopold I heeft gekend en de Sint-Annakerk heeft weten bouwen en in een tijd heeft geleefd dat er nog geen fietsen, auto's of vliegtuigen waren. Misschien is ze wel in de Crevelstraat naar school geweest en later is ze zeker door de Sint-Lievenspoortstraat gepasseerd en misschien heeft ze hier in de straat wel boodschappen gedaan of heeft ze ergens in een café iets gedronken. Op de terugweg ging ze door de St.-Lievenspoort en over de twee Sint-Lievensbruggen, want in haar jeugd was de eerste nog niet afgebroken. Onvoorstelbaar!

Had ik dat vrouwtje goed gekend dan had ik haar kunnen vragen hoe er in 1900 en zelfs in 1875 werd geleefd... wat ze dagelijks at, waar ze werkte, hoeveel zij of haar man verdiende en hoeveel broden je daarmee kon kopen, of ze ooit honger heeft geleden en of ze de Wereldtentoonstelling van 1913 heeft bezocht. Dat zou nog eens een titel van een mooi opstel zijn: "Het dagelijks leven van mijn overgrootmoeder in 1875".

vrijdag 26 december 1952

In de provincie Oost-Vlaanderen wonen naar schatting 25.000 metaalarbeiders. Gent en Sint-Niklaas zijn de enige centra waar de metaalverwerkende nijverheid min of meer belangrijk is, maar honderden kleine metaalwerkhuizen zijn over de hele provincie verspreid. De grootste is Arbed te Gentbrugge met 1.500 werknemers.

De bedrijfsgrootte van de Oostvlaamse bedrijven is gemiddeld kleiner dan de bedrijfsgrootte in gans België. De gemiddelde arbeidsvergoeding per werknemer ligt ook onder het rijksgemiddelde en het verschil met de provincie Luik, waar de vergoedingen het hoogst zijn, is zelfs zeer groot.

In een Gentse textiel fabriek verdient een ongeschoolde arbeider 16,55 F per uur; in een metaalconstructiebedrijf is dat 18,75 F... en geschoolde arbeiders verdienen tot 26,10 F. Vrouwen verdienen er 14,05 F tot 14,60 F.

Van de 25.000 metaalbewerkeren zijn er ongeveer 15.000 die in Oost-Vlaanderen zelf werken, 10.000 trekken dagelijks naar Brussel of Antwerpen.

Daniël VAN RYSSEL
(t vervolgt)